



Stichting open kerken

Marguerite BERNARD, beheerder

In juni 2007 verschenen de berichten over de geboorte van de Stichting Open Kerken, stichting van openbaar nut. De pers beklemtoonde de voornaamste doelstelling: **de opwaardering van het erfgoed van de kerkelijke gebouwen in ons land**. Daartoe volstaat het meestal om de beheerders van de kerken te overtuigen van het nut van ruimere openingstijden en beter onthaal, gekoppeld aan de inventarisatie en de beveiliging van de kunstschaten.

Ons initiatief werd overal in het land goed onthaald, zowel bij culturele instanties als bij toerismediensten en de kerkelijke overheid. We zetten dat opzet voort, in samenwerking met het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium.

De **viertalige website www.openkerken.be** laat nu reeds kennismaken met meer dan 150 kerkelijke gebouwen, in hoofdzaak van de katholieke eredienst, maar ook van orthodoxe en protestantse kerken en synagogen. De deelnemers zijn gesitueerd in al de provincies. In mei 2008, minder dan een jaar na de start, telt de site al meer dan 48.000 bezoekers, voor de helft afkomstig uit België, voor een kwart uit de Verenigde Staten en voor een kwart uit de rest van de wereld.

Om het project meer uitstraling te geven besloten we dit jaar de nadruk te leggen op **de kerken die liggen op de wegen naar Sint-Jacob van Compostela door België**. "In 1987 heeft de Raad van Europa, met reden, de wegen naar Compostela erkend als eerste Europese Culturele Route. Het gaat om een wonderlijk, uniek, onvervangbaar deel van het erfgoed dat alle Europese landen verbindt."

Met de steun van het Europees Instituut voor de Culturele Routes spelen we in op de wens van bedevaarders, reizigers, toeristen, om op hun weg zo veel mogelijk kerken geopend te vinden. Dat biedt hen zowel fysiek als geestelijk een rustpunt. Meteen komt dit tegemoet aan de wil in de plaatselijke gemeenschap om iedereen gastvrijheid te bieden, op cultureel zowel als spiritueel vlak.

Met Pasen 2008 verscheen **de kaart van België met de open en gastvrije kerken**. Die geeft adressen, naam, openingsuren, contactgegevens en internetverwijzing, voor al de open kerken. De kaart verscheen op 45.000 exemplaren en wordt verspreid in binnen- en buitenland door de toerismediensten en door de deelnemende kerken.

Tenslotte nog dit: zoals in andere Europese landen, vooral in Duitsland en Engeland, organiseren we voor de eerste keer in België **een Dag van de Open Kerken op de eerste zondag van juni**. Bij het programma geeft Raymond Billen, vrijwilliger bij de Stichting, verdere toelichting.



Dag van de Open Kerken op 1 juni 2008

Raymond Billen, Stichting open kerken

Ik lees dat in Orp-le-Petit (Waals-Brabant) een kerk zou worden afgebroken. In Overhespen (gemeente Linter, in Vlaams-Brabant) is dat voor enkele jaren al gebeurd. Dat is niet het gevolg van een ramp, een brand, of zoiets als de creatie van stuwmeren,... Het is het gevolg van nonchalance en gebrek aan inspiratie. Het is zoals de voorzitter van de Stichting Open Kerken, Marc Huynen, onlangs zei: 'Zorg dat er leven is, dan gebeurt zoiets niet.'

De jongste weken, ter voorbereiding van deze toelichting, stoot ik op enkele populaire magazines. In het ene wordt een restaurant aangeprezen in Aalst, gevestigd in een oude kloosterkerk. Iets eerder riep The Guardian de gewezen Dominikanerkerk in Maastricht uit tot de mooiste boekhandel ter wereld. Er liepen voordien al reptielententoonstellingen en zo, dus we kunnen in dit geval spreken van vooruitgang.

Ik raap in Maastricht een Limbrugs woonmagazine op en stuit op een aanbod voor "een representatieve en zeer exclusieve bedrijfsruimte in een monumentaal complex." "De voormalige kloosterkerk Overbunde wordt casco opgeleverd. Het architectenbureau Hamers Voorvelt Nijssen heeft een studie gemaakt naar de diverse inrichtingsmogelijkheden. Ook kan Grouwels Daelmans u hierin verder adviseren. De unieke uitstraling van het gebouw alsmede de prachtige locatie zijn zeer bijzonder te noemen en hierdoor biedt het geheel vele mogelijkheden."

In dezelfde periode lees ik in een CD&V-publicatie dat overleg tussen stad Antwerpen en 87 parochies moet leiden tot een herbestemming van enkele kerken. Voor de Sint-Jozefkerk bestaan afbraakplannen. (Nu zou het medegebruik door de orthodoxe kerk aan de orde zijn.) Klooster en kerk aan de Ploegstraat worden aangeprezen als perfecte locatie voor een hotel. De Sint-Augustinuskerk aan de Kammenstraat is nu een centrum voor oude muziek. Er zijn vele andere voorbeelden van culturele herbestemming. Dat is dan het minste kwaad.

Moet het zover komen? Waarom rijst er pas protest indien een drastische ingreep onafwendbaar lijkt. Waarom roeren gebruikers en potentiële gebruikers zich niet eerder? Slopen, commercialiseren, omvormen voor ofwel handel ofwel cultuur, het hoeft zo ver niet te komen. De Stichting roept op tot een dubbel gebruik door openheid en gastvrijheid vanwege de plaatselijke kerkelijke overheid, met de hulp van hun vrijwilligers.

Open Kerken zijn veilige kerken. Ze nemen opnieuw hun plaats in in de lokale gemeenschap. De eredienst herwint erdoor respect. Passanten, toeristen maar ook de eigen burens, tonen hun belangstelling. Restauratieaanvragen krijgen meer gewicht. Verenigingen krijgen de kans op het gebruik van ruimte die toch onderhouden en verwarmd dien te worden. Het roerend en het onroerend patrimonium komt tot zijn, recht in de authentieke omgeving.

Dag van de Open Kerken op 1 juni 2008

2

De DAG VAN DE OPEN KERKEN op zondag 1 juni wijst de weg.

Er zijn vele invalshoeken mogelijk. Bijvoorbeeld de voltooiing van een restauratie. In **Berg** (gemeente Kampenhout) wordt een glasraam van een kapel overgebracht de kerk en gerestaureerd. Vaklui geven toelichting. Muziek, een lezing en tentoonstelling van kerkschatten maken er een feestelijke dag van. Het is een perfecte manier om te bewijzen dat bezoekers welkom zijn in deze kerk.

Een verjaardag: de 375ste verjaardag van de Palmezelprocessie in **Hoegaarden** is op dvd vastgelegd en die komt nu uit op 1 juni. Maar de kerk is ook pas gerestaureerd en dus is er reden om kerktorenbezoek te organiseren. Een muzikaal ensemble zorgt voor de sfeer. Enkele verenigingen organiseren een fototentoonstelling. Omdat ook de naburige Sint-Rochuskerk heel de zomer toegankelijk is, wordt het culturele aanbod uitgebreid met een kunsttentoonstelling aldaar.

De geschiedenis:

In **Lo** wordt de geschiedenis van de abdij belicht naar aanleiding van de restauratie van het schilderij "Kapittel van de abdij van Lo onder abt Patritius Fraeys". De tentoonstelling van andere kunstschaten loopt heel de zomer door.

Ook in **Zwalm** loopt een langdurige tentoonstelling. Oudenaarde zet glasramen en wandtapijten in de belangstelling. Er zijn orgelconcerten in **Averbode, Maredsous**,... De stad **Mons** en de provincie Henegouwen bieden hun bijzondere steun aan bij concerten op verschillende plaatsen.

In vele kerken krijgen de kerkdiensten een bijzonder cachet. "Van oude kerk naar nieuwe zingeving" is een thema in **Roeselare**. De orthodoxe kerk van **Luik** poineert het zo: "Het gebouw ontdekken is meteen ook kennismaken met de spiritualiteit: een doorkijk naar het onzichtbare." ("Une percée vers l'invisible").

Je kunt ook inspelen op de actualiteit (met een beetje geluk). **Poperinge** heeft een week na het Eurovisiesongfestival Ishtar op bezoek, gratis in de kerk. We begrijpen hun teksten niet. We begrijpen ook niet hoe de Stichting hen heeft kunnen strikken. We weten wel dat het in tempore non suspecto werd afgesproken en dat Ishtar, ondanks het succes dat hen overkomt, zijn engagement nakomt.

Zie de brochure.

RB mei 2008.